

TJÄNSTESKRIVELSE

2017-03-28

Social- och omsorgskontoret

Äldreomsorgsnämnden

Mötesplats Bergvik

Dnr: ÄON 16/027

Sammanfattning av ärendet

Äldreomsorgsnämnden har fattat beslut att Bergviks vårdshus ska avvecklas i nuvarande form eftersom verksamheten strider mot kommunallagen och konkurrenslagen. Kontoret har haft i uppdrag att utveckla mötesplats Bergvik och utreda förutsättningarna för att låta en daglig verksamhet eller annan alternativ driftsform driva caféverksamhet i lokalerna. Från april 2017 tillsätts en extra personalresurs för att utveckla den öppna verksamheten på Bergvik. Planeringen med att utöka utbudet av aktiviteter fortlöper utifrån den enkät som genomfördes på Bergvik hösten 2016.

Daglig verksamhet, som sorterar under omsorgsnämnden, har inget underlag för att starta en ny daglig verksamhet i form av ett café. Start av ny verksamhet i Bergvik skulle därför leda till ett underskott för omsorgsnämnden.

Under 2017 har i snitt 37 luncher sålts per dag, sex av dessa har varit pensionärluncher. Vårdhuset går årligen med ett underskott med cirka 700 tkr. Social- och omsorgskontoret föreslår därför att äldreomsorgsnämnden beslutar att Bergviks vårdshus avslutar verksamheten från den 31 maj 2017.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse, daterad 2017-03-28
- Bilaga 1. Utredning Bergviks vårdshus, daterad 2016-05-13
- Bilaga 2. Tjänsteskrivelse, Mötesplats Bergvik, daterad 2016-11-30 .

Ärendet

Social-och omsorgskontoret har haft i uppdrag att

1. omvandla och utveckla verksamheten i nuvarande Bergviks vårdshus och fortsätta driva en öppen mötesplats för äldre där samt
2. utreda förutsättningarna för att låta en daglig verksamhet eller annan alternativ driftsform driva caféverksamhet i lokalerna och med möjlighet att tillhandahålla enklare maträtter (§ 93, 2016-06-16).

Kontoret återrapporterade ärendet till äldreomsorgen den 2016-12-14 och skulle då fortsätta arbetet med att utreda en alternativ verksamhet för Bergviks vårdshus. Tidigare utredning (§ 93, 2016-06-16) har konstaterat att vårdhuset i dess nuvarande form strider mot kommunallagen och konkurrenslagen.

Bergvik är en av Södertälje kommuns tio mötesplatser för äldre. Mötesplatserna drivs av frivilliga med ledning av en frivilligsamordnare. Från april tillsätts en extra personalresurs för att bland annat utveckla verksamheten på Bergvik och den frivilliga caféverksamheten, som drivs på övriga mötesplatser. Personalförstärkningen ger utrymme för större närvaro och ledda aktiviteter på plats. Planeringen med att utöka utbudet av aktiviteter fortlöper utifrån den enkät som genomfördes på Bergvik hösten 2016. De flesta besökarna till mötesplats Bergvik är de som bor i fastigheten, en utmaning kommer därför vara att locka boende i närområdet till mötesplatsen.

Kontoret har utrett förutsättningarna för daglig verksamhet att bedriva caféverksamhet som ersättning för Bergviks värdshus. Verksamheten för personer med funktionsnedsättning, som sorterar under omsorgsnämnden, har inget underlag för att starta en ny daglig verksamhet i form av ett café. Inflödet av nya brukare har mattats av och vid behov av utökning kommer istället den befintliga verksamheten att förtätas. Start av en ny verksamhet i Bergvik skulle därför leda till ett underskott för omsorgsnämnden.

Utifrån att daglig verksamhet inte kan bedriva caféverksamhet på Bergvik förslår kontoret att äldreomsorgsnämnden fattar beslut om att Bergviks värdshus avvecklar verksamheten. Konsekvenser för dem som bor på Bergvik är att de inte längre har en lunchrestaurang i fastigheten. Matsalen, där värdhushuset idag har sin servering, kommer fortsatt kunna användas av mötesplats Bergvik och av dem som bor i fastigheten. Under 2017 har i snitt 37 portioner sålts per dag. Av dessa har sex varit pensionärluncher. Resterande gäster har varit kommunalpersonal och externa gäster i arbetsför ålder, som exempelvis hantverkare. Vårdhuset beräknas generera ett underskott med 700 tkr/år.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Vårdhuset beräknas generera ett underskott med 700 tkr årligen. Underskottet är lägre än tidigare år eftersom värdhuset från och med 2016 är stängt på helgerna. Om äldreomsorgsnämnden beslutar att behålla nuvarande Bergviks värdshus innebär det att nämnden behöver fatta beslut om besparingar inom nämndens område motsvarande 700 tkr för 2017 samt en omfördelning av motsvarande medel inför 2018.

Kontorets förslag till nämnden:

1. Äldreomsorgsnämnden beslutar att Bergviks värdshus avslutar verksamheten från den 31 maj 2017.
2. Äldreomsorgsnämnden beslutar om omedelbar justering av punkt 1.

Lenita Granlund

Socialdirektör

Mette Holst

Ekonomichef

Handläggare: Charlotte Fagerstedt
Utredare
Strategiskt stöd och administration
Telefon (direkt): 08 523 066 76
E-post: charlotte.fagerstedt@sodertalje.se

Beslutet skickas till

Akten

Kostenheten/Utbildningskontoret/Kerstin Sjölin

Rapport | 2016-05-13

Rapport

Bergviks Vårdshus

Tove Bergek
Kvalitetsutvecklare
SK Staben
Telefon (direkt): 08-523 03 592
E-post: tove.bergek@sodertalje.se

!!
AON 16/027, 9282

Innehållsförteckning

1. Bakgrund.....	3
2. Juridiska aspekter.....	3
3. Ekonomi och produktion.....	4
3.1 Ekonomi	4
3.2 Produktion	4
4. Öppen mötesplats.....	4
4.1 Insatsen daglig verksamhet	5
4.2 Förutsättningar för att bedriva en daglig verksamhet.....	5
5. Alternativa lösningar.....	5
5.1 Kontorets förslag	6

1. Bakgrund

Bergviks värdshus är en kommunal verksamhet som bedrivs i lokaler belägna i Bergviks seniorboende. Vårdshuset har sedan årsskiftet öppet måndag till fredag och är stängt på helgerna. Vårdshuset serverar två olika lunchrätter, med salladsbuffé, dryck, kaffe och dessert till ett pris av 65 kr. De flesta av besökarna kommer utifrån. Endast ett fåtal av dem är boende på Bergviks seniorboende.

Även på Ljungbackens vård- och omsorgsboende i Järna finns ett värdshus som bedrivs av kommunen. Vårdshuset serverar måltider till ett pris av 68 kr per portion. Vårdshuset är öppet för allmänheten men personalen på vård- och omsorgsboendet utgör en stor del av besöksunderlaget.

Syftet med utredningen är att klargöra under vilka förutsättningar det är juridiskt hållbart för en kommun att bedriva restaurangverksamhet.

2. Juridiska aspekter

Vad en kommun får och inte får göra regleras i lag. I kommunallagens 2 kap 1 § står det att:

”Kommuner och landsting får själva ta hand om sådana angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens eller landstingets område eller deras medlemmar och som inte skall hanteras enbart av staten, en annan kommun, ett annat landsting, eller någon annan.”

Enkelt innebär det att lagen ställer två krav på kommunen. Det måste finnas ett allmänintresse för en verksamhet för att kommunen ska bedriva den och denna verksamhet måste ha anknytning till kommunen. Principiellt är det förbjudet att ge understöd åt enskilda.

Verksamheten på Bergviks värdshus strider mot kommunallagen. Att bedriva matservering till allmänheten är inte att betrakta som en kommunal angelägenhet. Undantaget skulle kunna vara om den mat som serveras är matsvinn som uppstått vid matproduktion till annan kommunal verksamhet så som hemtjänst, vård- och omsorgsboende eller i en personalrestaurang för kommunens personal. I Bergviks värdshus är dock inte detta fallet utan den mat som serveras i värdshuset produceras utifrån grundtanken att den ska serveras i värdshuset.

Priset på den mat som serveras i värdshuset är reducerad, vilket också är förbjudet enligt kommunallagens 2 kap 1 § då denna reducering är att betrakta som ett understöd till enskilda kommuninvånare. Att kommunen inte får reducera priset på detta sätt regleras också av konkurrenslagens 2 kap 27 § enligt vilken, kommunen inte får bedriva verksamhet som snedvrider, eller är ägnat att snedvrída, förutsättningarna för en effektiv konkurrens på marknaden. Priset per portion är på Bergvik 65 kr. I det priset ingår även dricka, kaffe, salladsbuffé och dessert. Det är ett pris som klart understiger de priser som konkurrerande näringsidkare kan erbjuda.

Vid lagöverträdelse av konkurrenslagen riskerar kommunen föreläggande från konkurrensverket. Kommunen kan tvingas till vite och omedelbart näringsförbud.

Ljungbackens vårdshus är också öppet för allmänheten och serverar mat till ett reducerat pris men de som äter där är främst personal knuten till vård- och omsorgsboende. Boendet ligger avsides och det är tidskrävande för personalen att ta sig till lunchrestauranger och livsmedelsbutiker. Vårdshuset är således främst en personalrestaurang, vilket är tillåtet för en kommun att bedriva.

3. Ekonomi och produktion

3.1 Ekonomi

Bergviks vårdshus går med förlust. I 2016 års budget beräknas ett underskott på ca 800 tkr. Det är lägre än tidigare år eftersom vårdhuset fr.o.m. 2016 är stängt på helgerna. Att ha öppet på helger har varit kostnadsdrivande då det skapat fördyrande vikariekostnader. Vårdshuset har i genomsnitt 40 lunchgäster per dag och serverar lunch ca 240 dagar per år. Det innebär ungefär 9 600 luncher per år. Idag kostar en lunch på vårdshuset 65 kr. För att täcka underskottet skulle Bergviks vårdshus behöva höja priset till 148 kr per lunch.

Om verksamheten i Bergviks vårdshus avvecklas skulle detta innebära en besparing motsvarande två tjänster, vilket i praktiken ger en helårseffekt på 800 tkr fr.o.m. 2017.

3.2 Produktion

Bergviks vårdshus ligger i anslutning till Bergviks produktionskök. Köket producerar, utöver mat till Bergviks vårdshus, dagligen ca 400 matlådor till hemtjänsten samt mat till fem av kommunens vård- och omsorgsboenden. Det motsvarar sammanlagt ca 1 200 matportioner per dag, inkl. dessert. Produktionskökets kyl och värmesystem är underdimensionerat för en så pass stor matproduktion. Köket kommer, med nuvarande belastning, inte att klara av den ökade produktionen av mat till Björkmossens vård- och omsorgsboende.

Ett förslag är att flytta matlådeproduktionen till ett annat kök. Produktionsköket på Mariekällgården kommer, enligt plan, att tas i bruk fr.o.m. 2017. Om det produktionsköket övertar matlådeproduktionen samt produktionen av den mat som idag levereras från Bergvik till Mariekällgårdens vård- och omsorgsboende skulle det avlasta Bergviks produktionskök med ca 500 portioner per dag. Produktionen till Björkmossen kommer då att kunna inrymmas i Bergviksköket.

Bergviks produktionskök skulle med den lösningen klara av att även fortsättningsvis producera mat i de befintliga lokalerna och de lokaler som idag nyttjas som vårdshus skulle kunna fortsätta att användas som en mötesplats för äldre.

4. Öppen mötesplats

Bergvik är en öppen mötesplats som besöks av såväl de som bor på Bergviks seniorboende som av de som bor i närområdet. Det är betydelsefullt att även vid en eventuell nedläggning av vårdhuset kunna fortsätta driva den typen av verksamhet. För att i fortsättningen kunna erbjuda besökarna en hög servicenivå skulle en möjlighet kunna vara att låta en daglig verksamhet för

personer med funktionsnedsättning bedriva en caféverksamhet i lokalerna. Besökarna skulle då kunna köpa enklare måltider och fika.

4.1 Insatsen daglig verksamhet

Daglig verksamhet är en av de insatser som kan beviljas utifrån LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionsnedsatta). Insatsen syftar till att skapa en meningsfull dagtidssysselsättning för personer som har en utvecklingsstörning, autism, övriga neuropsykiatriska funktionshinder eller som fått en betydande och bestående hjärnskada. För personer som befinner sig nära arbetsmarknaden kan den dagliga verksamheten utformas som ett enklare arbete. Det kan exempelvis handla om att producera någonting eller bedriva en butik eller en caféverksamhet.

4.2 Förutsättningar för att bedriva en daglig verksamhet

För att en daglig verksamhet ska kunna bedriva ett café på Bergvik finns det olika frågeställningar som behöver utredas mer ingående.

Det är inte möjligt för en daglig verksamhet att nyttja del av det nuvarande produktionsköket för tillagning av enklare mat, smörgåsar och bakverk. Dels på grund av att det skapar stress för arbetstagarna på den dagliga verksamheten men också på grund av utrymmesbrist. Möjligheterna att skapa ett separat kök för verksamheten bör därför utredas ytterligare.

I Café Monsunen, som är en daglig verksamhet på Mariekällgårdens vård- och omsorgsboende används ett före detta träningskök. Så länge verksamheten enbart ska tillreda sallader, smörgåsar och bakverk ställs inte samma höga krav som det gör vid tillskapande av ett produktionskök. Det är dock viktigt att i ett tidigt skede involvera miljökontoret vid en sådan byggnation, för att på så sätt säkerställa att det uppfyller alla krav som ställs.

Arbetstagarna på en daglig verksamhet ska även beredas möjlighet att värma och äta sin lunch någonstans i lokalen. Det måste också finnas ett omklädningsrum för arbetstagarna.

För att en daglig verksamhet ska kunna startas upp krävs således en fördjupad utredning av förutsättningarna för att bedriva en sådan verksamhet.

5. Alternativa lösningar

Då driften av Bergviks vårdshus strider mot såväl kommunallagen som konkurrenslagen så är fortsatt drift, i nuvarande form, inte ett alternativ. Det finns dock andra tänkbara alternativ för äldreomsorgsnämnden att ta ställning till.

Alt. 1. Fortsätta att bedriva verksamheten i sin nuvarande driftsform men ta ut en avgift för maten som medför att verksamheten inte strider mot konkurrenslagen. Verksamheten som bedrivs är dock fortfarande tveksam utifrån kommunallagen och maten kommer att bli så pass dyr att intresset för att äta där riskerar att bli lågt.

Alt. 2. Avveckla verksamheten i Bergviks vårdshus 2016-08-31 men fortsätta driva en öppen mötesplats för äldre i vårdhusets lokaler. Ge social- och omsorgskontoret i uppdrag att utreda möjligheten att låta en daglig verksamhet driva en caféverksamhet i lokalerna.

5.1 Kontorets förslag

Social- och omsorgskontoret föreslår att Äldreomsorgsnämnden beslutar i enlighet med alternativ 2.

Det går inte att fortsätta driva verksamheten på Bergviks vårdshus utan att det strider mot kommunallagens 2 kapitel 1 § som styr det kommunala uppdraget. Att servera mat till allmänheten är inte en kommunal angelägenhet och det är inte tillåtet att ge understöd till enskilda, vilket det reducerade priset medför.

Då Bergviks vårdshus utgör en viktig mötesplats för såväl de boende på Bergviks seniorboende som för äldre personer i närområdet är det viktigt att fortsätta bedriva den typen av verksamhet.

Genom att låta en daglig verksamhet bedriva ett café i lokalen så håller mötesplatsen en fortsatt hög servicenivå till besökarna samtidigt som det skapar en möjlighet till meningsfull sysselsättning för personer med funktionsnedsättning. Det är således en möjlighet som bör utredas särskilt.

TJÄNSTESKRIVELSE

2016-11-30

Social- och omsorgskontoret

Äldreomsorgsnämnden

Mötesplats Bergvik

Dnr: ÄON 16/027

Sammanfattning av ärendet

Social- och omsorgskontoret har i uppdrag (§ 93, 2016-06-16) att utveckla den öppna mötesplatsen på Bergvik och utreda möjligheten för ett café i lokalerna.

På Bergvik finns i dag den aktiva föreningen "Kamratföreningen" som driver flertalet aktiviteter. Kommunens frivilligsamordnare arbetar också tillsammans med dem som bor på Bergvik, för att utveckla verksamheten utifrån de intressen som finns.

Kontoret har utrett förutsättningen för att driva caféverksamhet i den lokal som hittills varit Bergviks värdshus. En förutsättning för att daglig verksamhet i egen regi ska starta en verksamhet är att det finns tillräckligt många brukare inom omsorgsnämnden som har behov av insatsen och att lokalstyrgruppen godkänner den ombyggnation som krävs av lokalen. Vårdshuset i Bergvik kommer att kvarstå tills att det finns en annan lösning på plats. Social- och omsorgskontoret återkommer till äldreomsorgsnämnden i april 2017 med information om hur arbetet har fortlöpt.

Social- och omsorgskontoret förslår att nämnden godkänner informationen om mötesplats Bergvik.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, daterad 2016-11-30

Ärendet

Bergvik är ett seniorboende (kräver inget biståndsbeslut), och lägenheterna hyrs genom Telge bostäder. I fastigheten finns lunchservering (värdshus), lokaler för samvaro och bad/bastu. Kommunen har i tidigare utredning om Bergviks värdshus konstaterat, att verksamheten i dess nuvarande form strider mot kommunallagen och konkurrenslagen. Matsserveringen ska därför avvecklas och äldreomsorgsnämnden gav kontoret i uppdrag att:

1. Omvandla och utveckla verksamheten i nuvarande Bergviks värdshus lokaler och fortsätta driva en öppen möteplats för äldre där.
2. Utreda förutsättningarna för att låta en daglig verksamhet eller annan alternativ driftsform driva caféverksamhet i lokalerna och med möjlighet att tillhandahålla enklare maträtter.

Öppen mötesplats för äldre

Södertälje kommun driver tio mötesplatser för äldre runt om i Södertälje varav Bergvik är en. Mötesplatserna drivs av frivilliga med ledning av en frivilligsamordnare. På Bergvik finns också den aktiva föreningen ”Kamratföreningen”, som arrangerar flertalet aktiviteter. Beslutet om att lägga ner värdshusets verksamhet påverkar inte lokalerna för den öppna mötesplatsen. Även om det inte finns någon serveringen, så kvarstår matsalen som en samlingspunkt.

Social- och omsorgskontoret har i uppdrag att utveckla mötesplatsen och kommunens frivilligsamordnare har påbörjat ett arbete med de boende på Bergvik. Samtliga boende har fått en enkät med frågor, om vad de tycker om mötesplatsen och vilka aktiviteter de saknar. Resultatet kommer att sammanställas under december månad och därefter kommer verksamheten, i den mån det är möjligt, utformas efter det resultat som framkommer. Det är viktigt att poängtera att befintliga lokaler på Bergvik är till för alla som bor där och utomstående, som vill besöka en mötesplats.

Caféverksamhet

Kontoret har i uppdrag att utreda förutsättningarna för att låta en daglig verksamhet eller annan alternativ driftsform driva caféverksamhet i lokalerna.

Kommunen ansvarar för verksamhet enligt LSS och inom ramen för daglig verksamhet är bedömningen att kommuner kan bedriva försäljning utan vinstintresse (9 § 10 punkten LSS och 2 kap 1 § kommunallagen). Daglig verksamhet driver bland annat café på stadsbiblioteket, i polishuset och på Mariekällgården. Ansvaret för daglig verksamhet ligger under omsorgsnämnden och verksamheten behöver ses över för att utreda vilka förutsättningar det finns att öppna ytterligare ett café.

Bergviks kök består av en matsal, en serveringsdel och ett produktionskök. En förutsättning för daglig verksamhet att driva ett café är, att serveringsdelen byggs om. För att uppfylla miljölagstiftningen behöver köket och serveringsdelen separeras med en vägg. Andra åtgärder, som behöver genomföras för att få en fungerande arbetsmiljö, för arbetstagarna och personalen är bland annat: ventilationsarbete, belysning, diskmaskin, kylskåp, rostfribänk, kylbänk etc. En offert har tagits in för att genomföra förändringarna och enligt den kommer kostnaden bli cirka 500 000 kronor. Den årliga kostnaden för äldreomsorgsnämnden för ombyggnation beräknas då bli 100 000 kronor i fem år. Kontoret kommer att se över om vi kan minska kostnaden för ombyggnationen. Kommunens lokalstyrgrupp, som leds av ekonomidirektören fattar beslut om en eventuell ombyggnation.

Kommunen kan upplåta lokalen åt ideella föreningar, som bedriver caféverksamhet om verksamhetens angelägenhet är av allmänt intresse (2 kap 7 § Kommunallagen). Vinsten av försäljningen tillfaller då den ideella föreningen. Det skulle innebära en administration för kommunen att samordna föreningar, schemaläggning, inköp av produkter etc. Frågan om hur lokalen behöver utformas för en sådan verksamhet är inte utredd och inte heller om det finns någon annan typ av näringsidkare som vill bedriva verksamhet.

Värdshuset i Bergvik kommer att kvarstå tills att det finns en annan lösning på plats. Social- och omsorgskontoret återkommer till äldreomsorgsnämnden i april 2017 med information om hur arbetet har fortlöpt.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Ärendet medför för tillfället inga ekonomiska konsekvenser för äldreomsorgsnämnden.

Kontorets förslag till nämnden:

Äldreomsorgsnämnden beslutar att godkänna informationen om mötesplats Bergvik.

Lenita Granlund

Socialdirektör

Charlotte Fagerstedt

Utredare

Handläggare: Charlotte Fagerstedt

Utredare

Strategiskt stöd och administration

Telefon (direkt): 08 523 066 76

E-post: charlotte.fagerstedt@sodertalje.se

Beslutet skickas till

Akten